

DRUHY ARGUMENTAČNÍCH DIALOGŮ

osobní hádka: charakteristická vysokým důrazem na emoce, jde o vítězství za každou cenu, typická je ztráta perspektivy, obviňování a nezamýšlené osobní útoky

pře (soudní): regulovaný, avšak argumentačně stále poměrně volný dialog, značně náchylný k manipulaci; cílem je opět vítězství, kterému se podřizuje kultura argumentace

kritický dialog: diskuse splňující kritické standardy, jde o ideální, normativní podobu argumentačního dialogu; základní metodou persuasivního dialogu je korektní odvození *vlastní* teze z předpokladů *oponenta*

HODNOCENÍ ARGUMENTU

Hodnocení argumentativního textu: perspektiva rétorická x racionální

1. „Autorův závěr Z je chybný. Tečka.“

2. „Autorův závěr Z je chybný. Správný závěr musí být X, protože ve skutečnosti platí předpoklady P, které jsou spojeny způsobem Q ...“

3. „Autorův závěr Z je chybný. Autor vychází z předpokladů A, které skládá způsobem B, aby získal závěr Z. Jeho předpoklady nebo složení těchto předpokladů je ovšem chybné či nedostačující, neboť ...“

Při kritickém hodnocení jsou ve hře vždy dva argumenty: ten, který hodnotíte a ten, kterým své hodnocení podporujete

Hodnocení argumentativního textu: obsahová síla x formální síla

NORMATIVNÍ MODEL DISPUTACE

#1 Pravidlo svobody

Strany si nemohou navzájem bránit v předkládání či zpochybňování tezí.

„Neměl bys říkat, že babička se neměla znovu vdávat. O mrtvých jen dobře.“

„Neměli byste se nechat ovlivnit faktem, že jsem předsedou oborové rady, která rozhoduje o vašem dalším studiu.“

„Byls ve straně? Byl. Tak mi neříkej, jak mám řídit auto!“

NORMATIVNÍ MODEL DISPUTACE

#2 Pravidlo důkazního břemene

Strana, která tezi předloží, je zavázána k obraně této teze, pokud ji o to druhá strana požádá.

„Nejdřív dokaž, že to tak není!“

„Je naprosto zřejmé, že školné musí být zavedeno.“

„Doktorští studenti jsou esenciálně nepraktičtí flákači.“

NORMATIVNÍ MODEL DISPUTACE

#3 Pravidlo stanoviska

Útok na tezi druhé strany se musí skutečně vztahovat k tezi, jež byla předložena.

„Já se osobně domnívám, že demokratické hodnoty musí být hájeny.“

„Sice tvrdí, jak je argumentace důležitá, ale jakožto cynickému filozofovi mu jde jen o rétorický účinek.“

„V poslední době se hodně lidí domnívá, že Masaryk byl ve skutečnosti žena.“

NORMATIVNÍ MODEL DISPUTACE

#4 Pravidlo relevance

Strana smí bránit tezi pouze pomocí argumentace, jež se k této tezi vztahuje.

„Vysoké školství je ničeno alkoholem, který je dostupný v akademických restauracích. 85% menz prodává pivo.“

„Jsem doktor, tu ženu vyléčím.“

PARALOGISMY: relevance

1. proponent vyvozuje z premis chybný závěr

Tobě to nechutná? Ty už mě nemiluješ!

2. oponentova teze je překroucena či rozšířena

Vy si skutečně myslíte, že když budou všichni dobře argumentovat, tak bude svět spasen?

3. oponentova teze je zjednodušena

Takže vy tvrdíte, že jestliže ODS ani napodruhé nesestaví vládu, měl by podle Ústavy třetí pokus připadnout ČSSD? Copak nevidíte, jak bezradní jsou socialističtí vyjednávači?

4. argument obsahuje nerelevantní premisy

Krno není škaredé město. Máme opravené náměstí Svobody, vynikající univerzitu, skvělé basketbalistky.

NORMATIVNÍ MODEL DISPUTACE

#5 Pravidlo nevyjádřené premisy

Strana se nesmí vzdát vlastní implicitní premisy. Nesmí rovněž falešně předkládat jako premisu něco, co nebylo druhou stranou explicitně přijato.

„Možná nemá rád kočky, protože vlastní psa?“ – „Takže podle tebe každý majitel psa nenávidí kočky?“ – „Ale ne, jen že je mezi pejskaři hodně těch, kteří kočky neradi.“

„Nemám vůbec nic proti homosexuálům. Jen by se měla věková hranice pro homosexuální styk zvýšit, abychom se vyhnuli nebezpečí, že se z mladých stanou homosexuálové.“

NORMATIVNÍ MODEL DISPUTACE

#6 Pravidlo výchozího bodu

Strany nesmí falešně překládat premisu jako přijatý výchozí bod. Strany nesmí odmítat premisu, která byla jako výchozí bod přijata.

„S kým ses pohádal dnes?“

„Rasová diskriminace je trestná, protože jde o porušení zákona.“

#7 Pravidlo schématu

Strana nemůže chápat tezi jako obhájenou v případě, že nedošlo k její obraně v souladu se správnou aplikací argumentačního schématu.

INDUKTIVNÍ ARGUMENT: autorita

argument, který je založen na názoru respektované autority, expertním posudku

jde o pozitivní **osobní argumentaci** zaměřenou na podporu vlastního tvrzení – na rozdíl od negativní osobní argumentace zaměřené na snížení důvěryhodnosti oponentova tvrzení (ad hominem)

schéma: E je expertem v oblasti O a E tvrdí, že T platí. T patří do O, tudíž T platí.

společným prvkem je důraz na zdroj názoru, poukaz na důvěryhodnost a spolehlivost jedince jakožto zdroje znalosti; osobní argumentace kontrastuje s důrazem na externí, objektivní, společnou znalost

ARGUMENTUM AD VERECUNDIAM: argument „z úcty“, přílišné zdůrazňování expertního názoru s cílem nepřiměřeně potlačit kritické otázky oponenta

INDUKTIVNÍ ARGUMENT: autorita

1. důraz na autoritu je použit mimo relevantní doménu, tj. v oblasti, ve které není citovaný autor expertem

Dnes večer budeme hovořit s Jiřím Grygarem o cenách mandarinek.

2. autorita je identifikována příliš vágně, případně vůbec

Podle německých odborníků hrozí Krnu krysí horečka.

3. citovaná autorita není skutečný expert, nýbrž např. disident, celebrita, sportovec → jde spíše o argument z popularity

„Kant? Rozhodně!“, říká Helena Vondráčková

4. došlo k dezinterpretaci expertního názoru; důvodem může být chybný překlad z odborného žargonu či přílišné zjednodušení

#8 Pravidlo korektnosti

Strana smí používat pouze ty argumenty, které jsou formálně správné, případně mohou být pomocí explikace premis správnými učiněny.

„Pokud sníš zkaženou rybu, bude ti blbě. Je ti blbě. Takže jsi snědl zkaženou rybu.“

„Pokud sníš zkaženou rybu, bude ti blbě. Nesnědls zkaženou rybu. Takže ti není blbě.“

DEDUKTIVNÍ X INDUKTIVNÍ ARGUMENT

závěr deduktivního argumentu **nutně plyne** z premis

deduktivní argument je založen na pojmu logického vyplývání: závěr argumentu logicky vyplývá z premis argumentu tehdy, pokud není možné, aby všechny premisy byly pravdivé a závěr nepravdivý, čili jsou-li všechny premisy pravdivé, musí být pravdivý i závěr

dobré deduktivní argumenty jsou velmi silné, neboť je v nich tzv. **děděna pravda**

závěr induktivního argumentu je na základě premis **pravděpodobný**, spíše pravdivý

je logicky možné, aby byly všechny premisy formálně správného induktivního argumentu pravdivé a závěr nepravdivý

induktivní síla se týká **stupně** pravděpodobnosti

#9 Pravidlo závěru

Závěry, plynoucí z chybné obrany teze, se týkají strany, která tuto tezi předložila. Závěry, plynoucí ze správné obrany teze, se týkají strany, která tezi zpochybnila.

„Nenapadají mě žádné další připomínky, ale stále s tím nesouhlasím.“

NORMATIVNÍ MODEL DISPUTACE

#10 Pravidlo použití

Strany nesmí používat nejasné nebo dvojznačné formulace. Musí rovněž interpretovat formulace druhé strany tak pozorně a pečlivě, jak je to jen možné.

„Karel je kleptomaniak.“

- 1) Varuje mě, nebo informuje?
- 2) Jaký Karel?
- 3) Co je to kleptománie?
- 4) Kdy je někdo kleptoman?

